

# BENUT DE KANSEN VAN DIGITALE LEERMIDDELEN

DIGITALISERING BIEDT NIEUWE KANSEN VOOR HET HOGER ONDERWIJS



## BENUT DE KANSEN VAN DIGITALE LEERMIDDELEN

**Digitalisering biedt nieuwe kansen voor het hoger onderwijs, zoals het geïntegreerd, verrijkt en flexibel aanbieden van digitale leermiddelen aan studenten. Toegankelijke, betaalbare leermiddelen van hoge kwaliteit leiden tot beter gebruik ervan en dragen bij aan een verhoogd studiesucces.**

Maar hier knelt het. De markt functioneert niet naar behoren: uitgeverij bieden digitale leermiddelen alleen aan op hun eigen platforms, waardoor de kosten voor onderwijsinstellingen en studenten toenemen.

Met dit paper roepen wij de overheid op om samen met onderwijsinstellingen, studentenorganisaties en marktpartijen nieuwe vraaggestuurde en betaalbare modellen te ontwikkelen om tot een beter evenwicht te komen tussen commerciële belangen en de belangen van studenten en instellingen.

## AANBEVELINGEN

**1 PUBLIEKE MIDDELEN EFFICIËNT GEBRUIKEN**  
Door de ontwikkeling van platforms voor digitale leermiddelen en de daarbij behorende nieuwe businessmodellen van uitgeverijen en andere marktpartijen verschuift de rekening steeds meer van studenten naar onderwijsinstellingen, die (decentraal) licenties afnemen. Maar een overzicht over de totale kosten voor het gebruik van platforms ontbreekt, onder andere doordat opleidingen en faculteiten decentraal licenties afnemen, vaak met geheimhoudingsovereenkomsten. Hierdoor stukt de vraagbundeling vanuit de instellingen.

Een belangrijke eerste stap is het verkrijgen van inzicht in kosten en financieringsstromen. Dit is nodig om duidelijkheid te krijgen over hoeveel publieke middelen gemoeid zijn met toegang tot digitale leermiddelen en wat vraagbundeling en samenwerking tussen opleidingen, faculteiten en/of instellingen potentieel kan opleveren. De overheid kan met het oog op een efficiënt gebruik van publieke middelen stimuleren dat instellingen en marktpartijen nieuwe betaalbare modellen ontwikkelen voor de toegang tot digitale leermiddelen.



**2 BORG EIGENAARSCHAP STUDENTDATA**  
De partij die een platform met leermiddelen beheert, beschikt ook over de gebruikersgegevens en kan deze inzetten voor eigen doeleinden. Op dit moment zijn dat de platforms van uitgeverijen en van andere commerciële aanbieders. Maar informatie die kan worden ingezet voor het verbeteren van het onderwijs moet juist ook beschikbaar zijn voor de ontwikkelaars van het onderwijs - de onderwijsinstellingen - zodat deze de regie op het onderwijsaanbod behouden. Ook moet de privacy van studenten worden gewaarborgd.

Om dit te bereiken is het nodig om voorwaarden te stellen aan marktpartijen met betrekking tot het eigenaarschap en gebruik van gebruikersgegevens van studenten. Een individuele instelling, faculteit of opleiding kan op dit punt weinig bereiken. Gezamenlijk optrekken is nodig om de markt te transformeren naar meer vraaggestuurd, waarbij de requirements van instellingen en het onderwijs als gemeenschappelijk vertrekpunt worden genomen.

**3 INVESTEER IN OPEN LEERMIDDELEN**  
De overheid kan een voortrekkersrol van Nederland op het gebied van open leermiddelen stimuleren zoals ze dat ook bij open access en open science gedaan heeft. Open leermiddelen zijn beschikbaar onder een open licentie, waardoor ze hergebruikt en aangepast mogen worden. Meer aanbod van open leermiddelen biedt bovendien een alternatief voor leermiddelen van uitgeverijen en zorgt daarmee voor ruimte om te onderhandelen.

**4 MAAK DIGITALE LEERMIDDELEN GEÏNTEGREERD TOEGANKELIJK**

Idealiter zijn zowel leermiddelen van verschillende aanbieders als open leermiddelen op een eenvoudige, eenduidige en betaalbare manier voor studenten toegankelijk. Dat is nu niet het geval: instellingen en marktpartijen gebruiken verschillende platforms.

Voor de student als eindgebruiker is het wenselijk dat instellingen de leermiddelen van verschillende aanbieders geïntegreerd aanbieden. Ook is het aan de instellingen, overheid en marktpartijen om te onderzoeken hoe de kosten voor studenten en faculteiten beheersbaar blijven en hun security en privacy gewaarborgd blijven. Dit alles moet leiden tot nieuwe samenwerkingsvormen waarin het belang van de docenten en studenten meer in evenwicht komt met het belang van de markt en studenten weer bereid zijn om te betalen voor toegang tot digitale leermiddelen.

**Verder lezen:**

[www.surf.nl/versnellingsplan](http://www.surf.nl/versnellingsplan)

[www.surf.nl/stimuleringsregeling/open-leermaterialen](http://www.surf.nl/stimuleringsregeling/open-leermaterialen)

[www.surf.nl/estudybooks](http://www.surf.nl/estudybooks)